

Л. Илевъ

Завѣтитѣ на Пенча Славейковъ

Изчезна той прѣдъ нашите очи,
но на духътъ му светлите лучи
огриватъ въ мрака нашата пжтека!
О, смъртъ, ти обезсмърташъ човека!

Поезията на Пенча Славейковъ прилича на оная величествена планина, чийто силуетъ стоеше възправенъ прѣдъ негова съзерцателенъ погледъ и мяташе сѣнката си връзъ поетическото му дѣло. Въ тая поезия ще намѣрите всичко, що е свързано съ живота на Балкана: легендитѣ за миналото на нашия роденъ край, величавото спокойствие на неговитѣ възети къмъ небето върхове, тихата прѣлестъ на самодивскитѣ поляни, окичени съ нѣжни пролѣтни цвѣта и, най-сетнѣ, мощнитѣ образи на ония, чийто духове витаятъ и до днѣ днешенъ изъ планинскитѣ дебри и усои. Тя има дълбоко коренитѣ си въ нашата земя, отдѣто е всмукала мжкитѣ и скръбта на оня народъ, който хиляди години е поилъ съ кръвта и сълзитѣ си нейнитѣ простори.

Изъ тая поезия-планина май мѣчно се ходи, защото нѣма още удобни пжтища за тамъ. — То се знае, че пжтища се пробиватъ за нѣкъдѣ, когато има хора, които се интересуватъ отъ хубоститѣ на природата. У насъ, къдѣто напоследъкъ почна да се пробужда интересъ къмъ незнайнитѣ доскоро хубости на нашата природа, изглежда, че се пробужда и къмъ родната ни поезия и литература, чийто хубости сжщо не се знаятъ.

Единъ отъ най-хубавитѣ, но и най-мжчно достъпнитѣ кжтове на художествената ни литература е поезията на Пенча Славейковъ. До сега тамъ сж ходили малцина пжтници — такива, за които наследата отъ хубоститѣ на природата и поезията е необходимостъ. Слѣдъ врѣме — когато и у насъ се яватъ инженери, които да прокаратъ пжтища и пжтеки изъ литературата ни — ще могатъ да отиватъ и повече пжтници. Една такъва пжтека, по която може да се стигне до непристъпнитѣ висини на Славейковата поезия е да се прослѣди художническия мирогледъ на поета — прѣдметъ и на настоящия ми опитъ. Озаглавилъ съмъ работата си „Завѣтитѣ на Пенча Славейковъ“, защото възгледитѣ му за изкуството и творчеството сж и завѣти на единъ първосвещеникъ въ храма на българското изкуство, който прѣди да замине за вѣчността ги оставя на ония, които ще дойдатъ слѣдъ него. Това сж изповѣди и мисли прѣснати навсѣкъдѣ изъ поетическитѣ работи и критически студии